

UDK: 236.97:237
Pregledni članak
Pripremljen u prosincu 2003.

NOVA ZEMLJA I VJEČNO KRALJEVSTVO

Daegeuk Nam

SAŽETAK

Nova Zemlja i vječno kraljevstvo

Očekivanje božanske nagrade za one koji čine dobro na Zemlji prisutno je u gotovo svim kulturama i svim narodima. Biblija objavljuje vrlo jasan nauk o tom predmetu. Nastat će nova Zemlja, nova po vremenu i po obliku, različita od sadašnje. Na toj novoj Zemlji bit će uspostavljeno novo i vječno kraljevstvo u kojem će vladati Kralj kraljeva. Podanici toga kraljevstva bit će spašeni od grijeha putem Božjeg plana spasenja.

Uspostava toga kraljevstva značit će ostvarenje vječnog Saveza između Boga i ljudskih bića. Ovo vječno kraljevstvo je stvarno; ono je nagrada i konačni dom otkupljenih. Ono je konačni cilj Evanđelja i povijesti spasenja. U njemu će se ostvariti božanska obećanja svijetu i svrha Kristovog dolaska na ovaj svijet.

Ključne riječi: *Nova-Zemlja; Vječno-kraljevstvo; Novi-Jeruzalem; Evanđelje*

SADRŽAJ

- I. Nebo u Bibliji
- II. Prebivalište otkupljenih
  - A. Prebivalište otkupljenih u Starome zavjetu
    - 1. Novo kraljevstvo
    - 2. Mesijansko kraljevstvo
    - 3. Jeruzalem, prijestolnica
    - 4. Kraljevstvo štovatelja
    - 5. Sveto kraljevstvo
    - 6. Radosno kraljevstvo
    - 7. Miroljubivo kraljevstvo
    - 8. Plodno kraljevstvo
    - 9. Trajno kraljevstvo
  - B. Prebivalište otkupljenih u Novome zavjetu
    - 1. U Evanđeljima
    - 2. U Poslanicama
    - 3. U Otkrivenju
- III. Značenje nauka o kraljevstvu
  - A. Ostvarenje Božje namjere u stvaranju
  - B. Ostvarenje Božjeg saveza i obećanja
  - C. Ostvarenje Kristove poruke i službe
  - D. Duhovni utjecaj na kršćanski život
- IV. Povijesni pregled
  - A. Stari svijet
  - B. Judaizam
  - C. Islam
  - D. Istočnjačke religije
  - E. Rano kršćanstvo
  - F. Rimokatolicizam
  - G. Protestantizam
  - H. Adventističko gledište
- VI. Literatura

I. Nebo u Bibliji

Riječ “nebo” ili “nebesa” u Bibliji obično je prijevod hebrejske riječi *šamayim* i grčke riječi *ouranos*. Obje znače “ono što je visoko ili iznad”.

Sama riječ “nebo” ili “nebesa” u Bibliji označava jedno od tri glavna područja: (1) atmosfersko nebo neposredno iznad nas; (2) astronomsko ili zvjezdano nebo i (3) Božje boravište. Atmosfersko nebo je prostor koji neposredno okružuje Zemlju, stručno poznato kao troposfera, prostor u kojem se kreću ptice (Post 1,20; Jr 4,25). To je i područje kiše i snijega (Post 7,11; Pnz 11,11; Iz 55,10), oblaka i vjetra (Ps 78,26; 147,8). Astronomsko ili zvjezdano nebo je prostor kojim se kreću Sunce, Mjesec i zvijezde (Post 1,14.16.17; 22,17; Iz 13,10; Mt 24,29).

Prigodom posvećenja hrama, Salomon se molio Bogu: “Jahve, Bože Izraelov! Nijedan ti bog nije sličan ni na nebesima ni dolje na zemlji. ... Ali zar će Bog doista boraviti s ljudima na zemlji? Ta nebesa ni nebesa nad nebesima ne mogu ga obuhvatiti, a kamoli ovaj Dom što sam ga sagradio!” (1 Kr 8,23-27; 2 Ljet 2,6; 6,18) Ipak, Sveto pismo jasno tvrdi i ponavlja da Bog stanuje na nebesima. On gleda dolje iz svojeg svetog stana, s Neba, i blagoslivlja svoj narod (Pnz 26,15; Ps 53,3; Iz 63,15). Kad se Njegov narod moli okrenut prema Hramu, On ga na Nebu čuje i oprašta mu (1 Kr 8,30.39.43.49). U vrijeme Ezekije “ustali su svećenici i leviti te blagoslovlili narod: njihov je glas bio uslišan, a njihova je molitva doprla do Božjega svetog Prebivališta na nebu.” (2 Ljet 30,27) Psalmist kaže: “Jahve je u svom svetom Hramu, na nebeskom sjedi prijestolju” (Ps 11,4); “Jahve u nebu postavi prijestolje svoje, i kraljevska vlast svemir mu obuhvaća” (Ps 103,19). Isus stalno govori o “Ocu nebeskom” (Mt 5,16.45; Mk 11,25). Svi ovi tekstovi svjedoče da je “nebo” Božje prebivalište koje apostol Pavao opisuje kao “treće nebo” ili “raj” (2 Kor 12,2.3).

Riječ “nebo” ne označava samo mjesto Božjeg prebivanja, mjesto gdje se nalazi Njegovo prijestolje; nebo je Njegovo stvarno prijestolje (Iz 66,1), simbol Njegove vlasti. U tom se smislu riječ “Nebo” rabi i kao simbolička oznaka za Boga. Posebno nakon babilonskog sužanjstva, u judaizmu je ovaj pojam zamjenjivao božansko ime “Yahweh” ili je služio kao sinonim za “Boga”, odražavajući tako ustručavanje Židova da izgovore Božje ime. U Novome zavjetu dosta često nailazimo na ovu pojavu. U usporedbi o izgubljenom sinu, pokajnik kaže svome ocu: “Sagriješih protiv neba” (Lk 15,18.21 – JB), misleći reći da je sagriješio Bogu (prema KS). Isus se poslužio riječju “nebo” kao sinonimom za Boga kad je rekao: “Tko se zakune nebom, kune se Božjim prijestoljem i onim koji na njemu sjedi.” (Mt 23,22) Ovdje je sam Bog predstavljen svojim prebivalištem.

U suvremenom jeziku pojam “nebo” rabi se na isti način kao i u Bibliji. Osim toga, ljudi često razumiju “nebo” kao mjesto na kojem će otkupljeni primiti nagradu neposredno nakon smrti. Premda ova uporaba riječi “nebo” kao prebivališta blaženih nije biblijska, zamisao o stvarnom mjestu na kojem će otkupljeni živjeti zajedno s Bogom – često nazvano “nova Zemlja” – svakako je biblijska i o njoj ćemo govoriti u nastavku ove rasprave.

II. Prebivalište otkupljenih

Stari i Novi zavjet često govore o nagradi pravедnika. Tako Pavao piše Rimljanima da će Bog dati vječni život “onima koji ustrajnošću u dobru djelu traže slavu, čast i besmrtnost – nji-

ma život vječni” (Rim 2,7). Međutim, prije nego što počnemo istraživati što Biblija govori o ovom predmetu, trebamo odrediti vrijeme kad će pravednici živjeti na ovom slavnom mjestu.

Biblija jasno kaže da sva umrla ljudska bića spavaju snom bez svijesti (vidi Smrt, I. C. 4). To će stanje trajati sve do uskrsnuća (vidi Uskrsnuće, I. A). Mrtvi ne postoje dok ih ne oživi truba uskrsnuća. Prema tome, nagradu će svi, i pravednici i nepravednici, primiti tek prigodom svojeg uskrsnuća, prvoga ili drugoga (vidi Drugi dolazak, I. G. 2; Milenij, I. C. I. 3). Zamisao da mrtvi primaju nagradu u trenutku kad umru protivi se biblijskom nauku o nagradi pravednika, koju će primiti prigodom Kristovog drugog dolaska.

Prema Bibliji, otkupljeni će milenij provesti na Nebu (vidi Milenij, I. C. 2). Nakon toga oni će se zajedno s nebeskim gradom vratiti na Zemlju, na kojoj će vječno živjeti. Ova obnovljena Zemlja predmet je preostalog dijela ovog članka.

A. Prebivalište otkupljenih u Starome zavjetu

Nekoliko obećanja danih Izraelu intenzivno se bavi obnovljenom Zemljom pod vlašću obećanog Mesije. Ova obećanja opisuju sretan narod u prekrasnoj zemlji, u kojoj vlada mir i dobro. Ona opisuju ono što se moglo ostvariti da je Izrael ispunio obveze Saveza (vidi Pnz 28,1.2.13.14). Ali zbog otpada i pobune tijekom stoljeća, koja je dostigla vrhunac odbacivanjem Isusa kao Mesije, Izrael je izgubio pravo na ispunjenje ovih uvjetnih proročanstava o slavnom životu. Kršćanska Crkva je sada kao duhovna zajednica zauzela mjesto Izraela. Opomene i proročanstva upućena Izraelu sada se mogu primijeniti na kršćansku Crkvu (vidi Apokaliptika, II. B. 1; Ostatak/Trojica anđela, I; 4BC, str. 25-38). I zato, premda su se starozavjetna proročanstva o obnovljenoj Zemlji prvotno odnosila na obnovljenu izraelsku zemlju, sada se, u svjetlu novozavjetnih spisa, primjenjuju na obnovljenu Zemlju koju očekuju kršćanski vjernici.

Zbog uvjetne naravi ovih proročanstava, sve pojedinosti u njima ne mogu se primijeniti na obnovljenu Zemlju opisanu u Otkrivenju 21 i 22; međutim, nema sumnje da su starozavjetna gledišta o “novoj zemlji” vrlo slična gledištima koja nalazimo u Novome zavjetu i da se slobodno mogu primijeniti na vječni dom otkupljenih. Zato moramo razmotriti nekoliko elemenata starozavjetnog nauka o “novoj zemlji”.

1. Novo kraljevstvo

Izaija objavljuje božansku odluku: “Jer, evo, ja stvaram nova nebesa i novu zemlju. Prijašnje se više neće spominjati, niti će vam na um dolaziti.” (Iz 65,17; usp. 42,9; 43,19; 66,22) Prema prvotnoj namjeri Kanaan je trebao biti obnovljen na čudesan način. “Prijašnje”, žalosne uspomene na ropstvo i ugnjetavanje, trebalo je biti zaboravljeno. Prema riječima F. Delitzscha: “Jahve stvara nova nebesa i novu zemlju koja će svojom slavom toliko očarati ljude, tako potpuno zadovoljiti sve njihove želje da se nitko neće sjećati prijašnjega niti poželjeti da se ono vrati.” (sv. 2, str. 464)

Ne samo da će biti obnovljena nebesa i Zemlja; i duh stanovnika nove Zemlje bit će nov. Bog će im dati novo srce i nov duh (Ez 11,19; 18,31; 36,26) umjesto starog i okamenjenog srca. Na tom novom srcu bit će upisan zakon Božjeg novog Saveza (Jr 31,31-34).

2. Mesijansko kraljevstvo

Kralj nove Zemlje bit će Mesija, Davidov potomak (Iz 11,1; Jr 33,17). On će sjesti na Davidovo prijestolje osnažen Jahvinim Duhom (Iz 11,1-3). Njegovo kraljevstvo, zapravo Njegova vladavina i sud, bit će obilježeno “pravdom” i “vjernošću” (r. 5).

Mesijanski Kralj potpuno se razlikuje od svih zemaljskih i prolaznih kraljeva i vladara. Osnovno značenje pojma “pravednost” (*sedeq*) može se opisati kao (1) odanost ili vjernost zajednici i (2) pravda, primjena onoga što je u skladu sa zakonom, u ovom slučaju Božjim zakonom. Kad Jahve sudi svijetu “po pravdi” (Ps 9,5,9; Iz 11,4,5), On zapravo upravlja svijetom i održava ga u skladu s božanskim redom koji je moralno ispravan i pravedan po svojoj naravi. Pravednost obuhvaća odnos na temelju Saveza koji karakterizira Božje postupanje prema svojem narodu, jer je uvijek za njihovo dobro i u skladu s onim što je obećao. Pravednost i vjernost temeljna su načela na kojima će biti zasnovana Božja vladavina na obnovljenoj Zemlji.

Ulomak u Zahariji 12–14 opisuje Mesijino pobjedonosno uplitanje u ljudsku povijest. Dan Jahvin, posljednja bitka svih naroda protiv Jeruzalema, opisan je u 14,1-8 dok sljedeći redci 9-21 opisuju uspostavu mesijanskog kraljevstva: “I Gospodin će biti kralj nad svom zemljom. U onaj će dan Gospodin biti jedini Bog. Njegovo će ime biti jedino prepoznato.” (Zah 14,9 – Ša) Ovdje je najavljena neograničena vladavina i sveopće kraljevstvo mesijanskog Kralja.

3. Jeruzalem, prijestolnica

Prijestolnica “nove Zemlje” je Jeruzalem. Prema tekstu u Zahariji 14, topografske promjene, uključujući i raspad Maslinske gore (r. 4), omogućit će proširenje, utvrđivanje i proslavljanje Jeruzalema (r. 10). Grad će biti pun stanovnika, više neće biti prokletstva i “Jeruzalem će živjeti u miru” (r. 11).

“Gora doma Jahvina” bit će “postavljena vrh svih gora, uzvišena iznad svih bregova” (Iz 2,2). “Jahve nad Vojskama” kraljevat će na gori Sionu (Iz 24,23); On će se radovati nad svojim narodom (Iz 65,19). Zbog Gospodnje prisutnosti u gradu, “gora” će biti sveta, a grad vjeran (Zah 8,3). U ovaj sveti grad, u kojemu Gospodin stanuje i “grmi” iz hrama, nijedan stranac ili nečist neće moći ući (Iz 52,1; Jl 4,16.17), ali će u Jeruzalem doći svi narodi donoseći svoje bogatstvo (Iz 60,11) sa željom da iziđu pred Boga (Jr 3,17).

4. Kraljevstvo štovatelja

Novi Jeruzalem bit će vjersko središte kraljevstva. Na goru Sion stjecat će se “narodi” i “plemena” da nauče Gospodnje putove i hode Njegovim stazama (Iz 2,2,3; Mih 4,1). Ostatak Izraela vratit će se da se pokloni Jahvi na Svetoj gori (Iz 27,13). Oni koji ljube Gospodina i “poštuju subotu”, dolazit će da se poklone u “Dom molitve za sve narode” (Iz 56,6-8). I stranci će biti dobrodošli (Iz 66,20).

U ovim opisima štovanje Gospodina se okreće oko tri različita blagdana. Tekst u Izaiji 66,23 kaže da će otkupljeni dolaziti “od mladaka do mladaka, od subote do subote”. Konstrukciju ove rečenice možemo protumačiti na dva načina. Otkupljeni će dolaziti na blagdan svakog mladaka i svake subote ili će dolaziti stalno, od jednog blagdana do drugog. Tako bi se otkupljeni svakodnevno poklonili pred Božjim prijestoljem. Prvo tumačenje više naglašava dane bogoslužja, dok drugo naglašava njegovu trajnost. Dok je prvo

tumačenje više u skladu sa značenjem izvornog jezika, ne bi trebalo isključiti ni duhovno bogatstvo drugog tumačenja.

Prema Mojsijevom zakonu blagdan mladaka (Br 10,10; 28,11-14) označavao je početak novog mjeseca. Subota je bila svetkovana kao uspomena na stvaranje (Post 2,2.3; Izl 20,8-11) i oslobođenje Izraela iz Egipta (Pnz 5,12-15). Budući da će prigodom novog stvaranja nastati novo nebo i nova zemlja, prikladno je i spominjanje ova dva blagdana. Najznačajnije je svakako što se govori kako će “svi ljudi” dolaziti da se poklone Bogu kao Stvoritelju, Spasitelju i Otkupitelju, redovno i neprekidno.

Prema Zahariji 14,16 otkupljeni će dolaziti u Jeruzalem da proslave godišnji Blagdan sjenicâ. Ova radosna žetvena svetkovina (Pnz 16,13-15) podsjećala je Židove na Božju zaštitu tijekom njihovog lutanja pustinjom (Lev 23,43). Ona je unaprijed ukazivala na okupljanja spašenih i njihovo proslavljanje spasenja na novoj Zemlji. Ovaj je blagdan govorio o konačnom radosnom okupljanju i obnovi Izraela.

5. Sveto kraljevstvo

U tom budućem kraljevstvu velik će biti Svetac Izraelov (Iz 12,6). Isto tako će grad i zemlja biti sveti (Zah 2,12); i gora će biti sveta (Iz 27,13). Stanovnici Jeruzalema bit će sveti, očišćeni od svake prljavštine (Iz 4,3.4; 33,24); “nitko nečist neće njime proći”, putem koji vodi u tu zemlju (Iz 35,8). “Oni će se zvati ‘Sveti narod’, ‘otkupljenici Jahvini.’” (Iz 62,12)

Svetost prožima ovo kraljevstvo. Praporci na konjima nosit će natpis: “Jahvi posvećen”. Lonci u Domu Jahvinu bit će sveti i posude za kuhanje bit će posvećeno (Zah 14,20.21). U prijašnja vremena Aronova kapa bila je ukrašena zlatnom pločicom na kojoj su bile urezane riječi: “Jahvi posvećen” (Izl 28,36). Ova oznaka, nekad rezervirana samo za velikog svećenika, može se primijeniti na svakoga i na sve; uključen je javni, vjerski i privatni život.

6. Radosno kraljevstvo

Neće se samo Božji narod veseliti i klicati radi svega što je Bog stvorio; sam će Jahve klicati “nad Jeruzalemom” i radovati se nad svojim narodom. Neće više u njemu biti “ni plača ni vapaja” (Iz 65,17-19). Slijepi će gledati, hromi skakati, gluhi čuti, nijemi pjevati (Iz 35,5.6). Stanovnici grada više se neće “zvati Ostavljenom” ni “Opustošenom” (Iz 62,4). Tuga i potištenost bit će prognani s ulica slavnog novog Jeruzalema. Ova činjenica je bila u oštroj suprotnosti sa stanjem u Jeruzalemu kad je Izaija objavio ovo proročanstvo. U to vrijeme grad su opsjedale asirske vojske i zahtijevale veliki danak od Ezekije (Iz 36; 37). Osim toga, Izaija je prorokao da će babilonske vojske osvojiti Jeruzalem, odvesti njegove stanovnike i odnijeti blago iz njegovih riznica (Iz 39,6.7). Međutim, Bog je gradu namijenio slavnu budućnost; on će biti “kruna divna, i kraljevski vijenac na dlanu Boga svog” (vidi Iz 52,9; 62,1-7). Jedan od razloga za ovu radost bit će opravdanje i spasenje Božjeg naroda (Iz 62,1.2). Ipak, najveći razlog radosti bit će Gospodnja prisutnost u Njegovom narodu.

Preko Izaije, Bog je obećao da će “potomci” onih koje je Jahve blagoslovio uživati posebnu zajednicu sa svojim Stvoriteljem: “Prije nego me zazovu, ja ću im se odazvat.” (Iz 65,24) Prepreka grijeha koja je zaprečivala vezu s Bogom (Iz 59,2) bit će uklonjena. Vladat će prisran odnos i savršena zajednica između Boga i Njegovog naroda. Nijedan zahtjev neće ostati nezapažen;

neće biti prešućenog odgovora. Bog će učiniti sve što je potrebno za blagostanje i sreću naroda. Gospodin će svoje Svetište zauvijek staviti usred Izraela (Ez 37,28). Kao simbol bogatstva ovog nebeskog kraljevstva, Izaija opisuje obilnu gozbu (Iz 25,6).

7. Miroljubivo kraljevstvo

U tom radosnom kraljevstvu nestat će svako neprijateljstvo ili protivljenje. Vladat će sloga i mir, ne samo među ljudima, već i među životinjama (Iz 11,6-9; 65,25). Vuk, nekada najveći neprijatelj janjeta, bit će njegov gost. Nekada krvožedni leopard ležat će pokraj malog djeteta i spokojno počivati. Lav, kralj životinja, u prošlosti okrutan i žestok, sada će dijeliti svoj obrok sijena s teletom i ugojenim govedom koje bi prije rastrgao. Medvjed je sklopio mir s kravom; njihovi mladi leže zajedno bez znaka neprijateljstva. Nema sumnje da je svijet obnovljen i vraćen u nekadašnje bezgrešno stanje kad su se sve životinje hranile zelenim biljem (Post 1,30). Ono što je još značajnije, malo djetete će ih voditi bez straha i savršeno sigurno (Iz 11,6).

Tekst u Izaiji 11,8 objavljuje još jednu neobičnu pojedinost: “Nad rupom gujinom igrat će se dojenče, sisanče će ruku zavlčiti u leglo zmijinje.” Iskonsko neprijateljstvo između čovjeka i zmije – “prvo od svih neprijateljstava, kojim je čovjekov odnos s cijelim životinjskim svijetom bio izbačen iz kolotečine” (Young, str. 389) – bit će izbrisano. “Najbepomoćnijem od svih ljudskih bića, djetetu koje je tek odbijeno od prsa, neće naškoditi ni ovaj najsmrtonosniji neprijatelj ljudskog roda.” (Young, str. 389) Zmija, predstavnik Sotone, postat će bezopasna. U isto vrijeme Bog će uništiti posljednjeg neprijatelja: smrt. “I uništiti će smrt zasvagda. I suze će sa svakog lica Jahve, Gospod, otrti.” (Iz 25,8)

Sažetak opisa miroljubivosti ove prekrasne zemlje nalazimo u Izaiji 11,9 (usp. 65,25): “Zlo se više neće činiti, neće se više pustošiti na svoj svetoj gori mojoj: zemlja će se ispuniti spoznajom Jahvinom kao što se vodom pune mora.” Nema više povreda ni straha. Nema više rata ni priprema za rat (Iz 2,4; Hoš 2,18; Mih 4,3). Postoji samo miroljubivo zajedništvo i ljubav među svim stvorenjima i svim narodima pod Mesijinom vlašću. Uzrok tog mira je “spoznaja Jahvina”. I teoretski i praktično, ova “spoznaja Jahvina” bit će tako sveobuhvatna da će ispuniti Zemlju. Prava spoznaja o Gospodinu, “Knezu mironosnom” (Iz 9,5) koji stvara i donosi mir (Iv 14,27; 16,33; Rim 5,1; Kol 1,20), Bogu mira (1 Kor 14,33), preduvjet je za uživanje istinskog mira i sigurnosti na obnovljenoj Zemlji.

8. Plodno kraljevstvo

Mesijansko kraljevstvo nije zamišljeno kao mjesto besposličnja. Njegovi će stanovnici graditi kuće i stanovati u njima (Iz 65,21.22). Ne samo da će otkupljeni graditi kuće – svakako da će u to biti uključeno planiranje, zidanje, opremanje i ukrašavanje – već će imati i zadovoljstvo živjeti u kućama koje su sami planirali i sagradili. Neće biti ni vjerovnika ni osvajača koji bi ih istjerali s njihove legalno stečene baštine.

Stanovnici zemlje sijat će i sabirati urod; uživat će plodove svojih ruku (Iz 62,9; 65,22). Tradicionalne kulture koje su se uzgajale u Kanaanu bile su vinova loza, smokve (Iz 65,21; Mih 4,4) i žitarice (Iz 62,8.9). Povećana plodnost zemlje proširit će se i izvan obrađenih njiva. I pustinja će postati plodna (Iz 43,19-21), puna stabala (Iz 41,18.18); pustinja će se “uzradovati”

i “procvjetati” (Iz 35,1.6.7), “kapat će gore moštom”, a “iz bregova će brizgati mlijeko” (Jl 4,18; Am 9,13).

9. Trajno kraljevstvo

Preko proroka Izaije Bog objavljuje trajnost svojeg novog stvaranja i naroda koji će živjeti u toj zemlji (Iz 65,23). I kao što će nova zemlja i nova nebesa trajati vječno, tako će vječno trajati i narod koji na njoj živi. Stanovnici ove Obećane Zemlje bit će dugovječni: stari muškarci i žene sjedit će na ulicama, a djeca će se igrati oko njih (Zah 8,4.5). Smrtnosti djece – uobičajenog problema antičkog svijeta – neće biti; onaj tko umire u stotoj godini života, još uvijek je dijete (Iz 65,20).

Element smrti u Izaiji 65,20 i 66,24 nikako se ne uklapa u očišćenu, svetu i obnovljenu Zemlju jer je smrt prognana iz stanova otkupljenih (Otk 21,4). Oba teksta se, dakle, odnose na ono što je moglo biti, ali se nikada nije dogodilo.

B. Prebivalište otkupljenih u Novome zavjetu

1. U Evanđeljima

Isusovo naučavanje o nagradi otkupljenih bilo je prirodni nastavak starozavjetnih učenja koja smo upravo proučili. Međutim, pisci evanđelja snažno naglašavaju “kraljevstvo” koje se zove ili “kraljevstvo nebesko” (32 puta u Mateju, a nijednom u Luki) ili “kraljevstvo Božje” (32 puta u Luki i četiri puta u Mateju). Da oba pojma imaju isto značenje vidi se po njihovoj paralelnoj uporabi (Mt 13,11 i Lk 8,10; Mt 10,7 i Lk 9,2). Iako se ponekad čini da je kraljevstvo duhovno područje (usporedbe o Božjem kraljevstvu, Mt 13), nema nikakve sumnje da se radi i o stvarnom mjestu u kojem živi Božji narod. Na primjer, u kraljevstvo se ulazi (Mt 5,20; 18,3; 19,23; Mk 9,47; Lk 18,25). “Kraljevstvo Božje” je stvarno mjesto na kojemu će Isus ponovno jesti i piti sa svojim učenicima (Mk 14,25; Lk 22,16.18).

U evanđeljima Isus često govori o “nebu”, ali ne samo kao o Božjem prebivalištu (Mt 6,9) ili mjestu odakle je došao (Iv 6,51), već i kao mjestu na kojem će otkupljeni primiti nagradu: “Radujte se i kličite od veselja, jer vas čeka velika nagrada na nebesima!” (Mt 5,12; Lk 6,23) Govoreći o toj nagradi, Isus se služi slikom nebeske gozbe na kojoj će spašeni neznabošci sjesti “za stol s Abrahamom, Izakom i Jakovom u kraljevstvu nebeskom” (Mt 8,11; Lk 13,28; 14,15). “Mesijanska gozba” je starozavjetni simbol (Iz 25,6) koji se pojavljuje i u literaturi između dvaju zavjeta (3. Henokova 48,10) i označava savršeno zadovoljstvo koje će uživati otkupljeni – zajedno s neznabošcima. Osim toga, Isus je obećao da će krotki “baštiniti zemlju” (Mt 5,5).

“Vječni život”, suprotnost vječnom prokletstvu, zauzima istaknuto mjesto u Isusovom nauku (Mt 25,46). Oni koji su izgubili obitelj zbog vjernosti Isusu, primit će “u budućem svijetu život vječni” (Mk 10,30; Lk 18,30). Ista se misao pojavljuje i u najomiljenijem biblijskom tekstu: “Da, Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga jedinorođenog Sina da ne pogine nijedan koji u nj vjeruje, već da ima život vječni.” (Iv 3,16) Iako bismo s pravom mogli reći da “vječni život” počinje već ovdje, Isus ovim izrazom ukazuje na “buduće vrijeme”, kad će spašeni sudjelovati u slavi nebeskog kraljevstva.

U Ivanu 14,2,3 Isus izjednačuje Nebo, Božje prebivalište, s mjestom na kojem će Njegovi učenici biti dočekani dobrodošlicom. On sam će im tamo pripremiti stanove i tako im omogućiti da žive s Njim.

2. U poslanicama

U Pavlovim poslanicama nema nekog potanijeg opisa mjesta na kojem će otkupljeni živjeti. Međutim, nema nikakve sumnje u pogledu njihove nagrade: "Onima koji ustrajnošću u dobru djelu traže slavu, čast i besmrtnost – njima život vječni." (Rim 2,7) Štoviše, "patnje sadašnjega vremena nisu dostojne usporedbe sa slavom koja će se objaviti u nama" (Rim 8,18). Osim toga, ova slavna nagrada je vječna (Rim 6,23; 2 Kor 4,18; 2 Tim 2,10). To je nada "koja vam je pohranjena na nebesima" (Kol 1,5 – JB) i "obećanje – vječna baština" (Heb 9,15).

Premda Pavao u 1. Korinćanima 2,9 opisuje veličinu Božjeg plana spasenja, nema nikakve sumnje da se hvalospjev može primijeniti na Pavlovo razumijevanje vječne slave koja očekuje Božju djecu: "Ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo, na što ljudsko srce nije pomislilo: to je Bog pripremio onima koji ga ljube." Sam Pavao je bio siguran da će biti tamo, spašen za "nebesko kraljevstvo" (2 Tim 4,18).

Petar ponavlja Pavlovu uvjerenost u "neprolaznu, neokaljanu, neuvelu baštinu koja vam stoji sačuvana u nebesima", pripremljena za vjerne (1 Pt 1,4). Njegovi čitatelji trebaju imati potpunu "nadu u milost blagodati koja će vam se donijeti u času kad se objavi Isus Krist" (1 Pt 1,13). U svojoj Drugoj poslanici apostol postiže vrhunac zanosnog opisa posljednjeg dana kada najavljuje "nova nebesa i novu zemlju, gdje prebiva pravednost", gdje će, očito, živjeti pravednici (2 Pt 3,11-13).

3. U Otkrivenju

Ivanova proročka knjiga sadrži dosta informacija o novoj Zemlji. Iz nje saznajemo i za milenij i za osobine onih koji će baštiniti novu Zemlju.

a. Milenij. Za potanko razlaganje o mileniju nemamo prostora. Ovdje će biti dovoljno naglasiti da će tijekom tih tisuću godina otkupljeni sa Zemlje, oni koji su uskrsnuli i oni koji su živi dočekali drugi Kristov dolazak, biti s Gospodinom na Nebu (1 Sol 4,16.17). Prilikom svojeg drugog dolaska Krist šalje "anđele svoje s glasnom trubom da skupe izabranike njegove od četiri vjetra, od jednoga kraja nebesa do drugoga" (Mt 24,31). On će otkupljene odvesti "kući Oca" svoga, pripremljenu za njih (Iv 14,2,3). Uskrsnuli u prvom uskrsnuću, u nebeskom kraljevstvu su "svećenici Božji i Kristovi i s njime će kraljevati tisuću godina" (Otk 20,4.6).

b. Kvalifikacije za ulazak u novu Zemlju. U Otkrivenju nalazimo osobine onih koji su se pokazali dostojnima da žive na obnovljenoj Zemlji i onih koji su se sami isključili iz nje.

Stanovnici su pobjednici. "Pobjedniku ću dati da jede od stabla života koje se nalazi u Božjem raj." (Otk 2,7) Pobjedniku neće nauditi druga smrt (r. 11) i on dobiva novo ime (r. 17). Pobjednici su obučeni u bjelinu i hode s Kristom (Otk 3,5); oni dijele s Njime Njegovo prijestolje (r. 21). Oni koji su pobijedili Zvijer i njezin kip stoje na staklenom moru i pjevaju pjesmu Mojsijevu (Otk 15,2,3). Nakon što je opisao ozračje na novoj Zemlji, Ivan ponavlja Kristov opis njezinih stanovnika: "To će biti baština pobjednikova. I ja ću njemu biti Bog, a on meni sin." (Otk 21,7 – JB)

Svi koji žive na novoj Zemlji zapisani su u "Janjetovoj knjizi života" (r. 27). Ova knjiga spominje se jednom u Pavlovim spisima (Fil 4,3) i šest puta u Otkrivenju. To je jedna od knjiga na temelju kojih se obavlja suđenje (Otk 20,12). U njoj su zapisana imena onih koji su prihvatili Krista, koji nemaju veze sa Zvijeri (Otk 13,8; 17,8). Pobjednikovo ime nije izbrisano iz ove knjige (Otk 3,5). S upisivanjem nečijeg imena u knjigu života usko je povezana i misao u Otkrivenju 22,14: "Blago onima koji peru svoje haljine i tako dobiju pravo na stablo života i da mogu ući u grad na vrata!" U Otkrivenju 7,14 nalazimo više podataka o pranju odjeće: "Oni su oprali svoje haljine i ubijelili ih u krvi Janjetovoj". Na drugim mjestima u Novome zavjetu vjernici su "opravdani" (Rim 5,9), "otkupljeni" (Ef 1,7), "približeni" (Ef 2,13), "pomireni" (Kol 1,20) Kristovom krvlju prolivenom na Golgoti. Poslanica Hebrejima ističe da je Božji narod "očišćen" (Heb 9,14), da je dobio oprost (r. 22) zaslugom Kristove krvi. Biti obučen u Kristovu pravednost najvažnija je kvalifikacija za ulazak u nebesko kraljevstvo (vidi Isusovu usporedbu o svadbenom ruhu u Mateju 22,1-14).

Neki prijevodi, oslanjajući se na neke stare rukopise, prevode Otkrivenje 22,14 drugačije: "Blago onima koji tvore zapovijedi njegove, da im bude vlast na drvo života, i da uđu na vrata u grad." (DK) Premda se prijevod "peru svoje haljine" može poduprijeti nizom rukopisa, a promjena izraza "peru haljine" tijekom prepisivanja grčkih rukopisa u "tvore zapovijedi" lako shvatljiva, moramo priznati da se ove dvije misli međusobno ne isključuju. Tvorenje zapovijedi je znak da netko poznaje, slijedi (1 Iv 2,3-6) i ljubi Učitelja (Iv 14,15).

Posebno su isključeni iz ulaska u novu Zemlju i time osuđeni na smrt u ognjenom jezeru kukavice, otpadnici, odurna stvorenja, ubojice, bludnici, vračari, idolopoklonici i lašci (Otk 21,8). Ovom popisu Otkrivenje 22,15 dodaje i "pse" (zle, besramne osobe) i sve "koji ljube i govore laž". Osnova za ovo isključenje navedena je u Otkrivenju 21,27: "Ništa nečisto nikada neće u nj ući."

Slika prikazana u Otkrivenju o tome tko će ući u nebesko kraljevstvo, a tko neće, slaže se sa slikom koju možemo naći na drugim mjestima u Bibliji. David opisuje onoga tko smije boraviti na "svetoj gori" Božjoj: "Tko živi čestito, koji čini pravicu, i istinu iz srca zbori, i ne kleveće jezikom; koji bližnjemu zla ne nanosi i ne sramoti susjeda svoga." (Ps 15,2,3) I Izaija opisuje one koji će nastaviti "u visinama": "Onaj koji hodi u pravdi i pravo govori, koji prezire dobit od prinude, koji otresa ruku da ne primi mito, koji zatiskuje uši da ne čuje o krvoproliću, koji zatvara oči da ne vidi zlo." (Iz 33,15) U jednom od svojih uvjetnih proročanstava o onome što je Izrael mogao postići, a što će biti ostvareno na novoj Zemlji, Izaija naglašava da neće biti "nečistih" (Iz 35,8). Premda izraženi na ponešto drugačiji način, uvjeti koje je Isus postavio za ulazak u nebesko kraljevstvo usko su povezani s onima u Otkrivenju. Pravednost otkupljenih mora biti veća od pravednosti "književnikâ i farizejâ" (Mt 5,20); same riječi ne daju pravo na ulazak u Božje kraljevstvo (Mt 7,21); u njega će ući samo oni koji su po duhu slični djeci (Mt 18,3).

C. Opis nove Zemlje

Posljednja dva poglavlja Otkrivenja sadrže dosta informacija o novoj Zemlji. Dodatne informacije možemo naći i u drugim dijelovima Otkrivenja (Otk 3,5.12.21; 14,3; 15,2-4).

Prema Ivanovim riječima, nova Zemlja će nastati nakon milenija, nakon što Zemlja koju danas poznajemo bude očišćena ognjem (Otk 21,1). U to vrijeme "Sveti grad – novi Jeruza-

lem – silazi od Boga s neba”. Prema ovome možemo zaključiti da se radi o prijestolnici Božjeg kraljevstva, o Božjem prebivalištu. Nakon silaska grada na Zemlju, Bog svoje prebivalište premješta na novu Zemlju, među otkupljene (Otk 21,2.3.9).

“Novi Jeruzalem” (Otk 3,12; 21,2), nazvan i “grad Boga moga” (Otk 3,12) i “Sveti grad” (Otk 21,2.10), istodobno je i “Sionska gora, grad Boga živoga, nebeski Jeruzalem” (Heb 12,22). Grad je prekrasan, “poput zaručnice koja je nakićena za svoga muža” (Otk 21,2). Njegov je sjaj “sličan dragom kamenu, prozirnog kamenu jaspisu” (r. 11). U ovom trenutku postavljamo svjesni ograničenosti ljudskog razumijevanja; mi nismo u stanju shvatiti ono što još nismo vidjeli. Ipak vjerom prihvaćamo da je ovaj grad neusporedivo lijep.

Grad je kvadratnog oblika i veoma velik. Njegova je mjera dvanaest tisuća *stadija*. Nije sasvim jasno radi li se o jednoj stranici kvadrata ili o opsegu. Ako se zna da jedan *stadij* ima 185 metara, tada bi dužina svake strane grada bila 2.220 kilometara. Čak i ako se uzme da je to opseg grada, 2.220 kilometara pokazuje da se radi o vrlo velikom gradu. Da bi slika bila još složenija, čitamo: “Jednaka mu je dužina, širina i visina.” (Otk 21,16). Mnogi su pokušali objasniti ove dimenzije. Neki smatraju da mjere trebamo shvatiti kao “anđeoske” mjere (Otk 21,17), ali to ne rješava zagonetku. Drugi smatraju da riječ “jednaka” (*isos*) treba prevesti kao “proporcionalna”. Ima i onih koji misle da je opseg temelja zidina isti kao i opseg kruništa. Bilo kako bilo, ljudski razum nije u stanju dati objašnjenje. I. T. Backwith zato kaže: “Apokaliptičar nastoji, ne gledajući na arhitektonsku stvarnost, simbolički izraziti monumentalnost, savršenu simetriju i sjaj novog Jeruzalema.” (str. 760)

Zidine grada načinjene su od jaspisa i dimenzija im je 144 lakta; na njima je dvanaest vrata – po tri na svakoj strani (Otk 21,13.17.18). Čini se da se grčka riječ *iaspis* odnosi na poluprozirni zeleni kamen, tako ga bar opisuje rimski prirodoslovac Plinije iz prvog stoljeća; međutim, možda se ovdje jednostavno radi o prozirnog kamenu (JB zato izraz prevodi kao “prozirno staklo”). U svakom slučaju, kao i u Otkrivenju 4,3, uporaba “jaspisa” naglašava blistavilo sjaja. Ako se uzme da jedan lakat iznosi 45 centimetara, 144 lakta iznosilo bi oko 65 metara. Ova dimenzija može se odnositi na visinu ili debljinu zidina. Svaka od dvanaest vrata načinjena su od jednog zrna bisera (Otk 21,21) i otvorena su u svako doba, jer u gradu nema noći (r. 25). Neki su mišljenja da biseri, budući da nastaju patnjom, simbolički prikazuju činjenicu da je i spasenje osigurano Isusovim patnjama i smrću za nas. I ove mjere i opis grada nadilaze moć ljudskog shvaćanja.

Grad je načinjen od zlata, a njegovi temelji od dragog kamenja. Zlato je čisto i “nalik na prozirno staklo” (Otk 21,21); svakako neobična kombinacija za suvremeno shvaćanje, ali koja upućuje na sjaj i svjetlost. Navedenih dvanaest dragih kamenova jesu: jaspis, safir, kalcedon, smaragd, sardoniks, sard, hrizolit, beril, topaz, hrizopraz, hijacint i ametist (Otk 21,19.20). Od naziva ovog dragog kamenja na grčkom jeziku, sedam naziva pojavljuje se i u Septuaginti pri nabranju dragulja na naprsniku velikog svećenika (Izl 28,17-20; 39,10-13). Kakva je veza između ova dva niza dragog kamenja, nije sasvim jasno. Ivan svakako pokušava opisati slavu i ljepotu grada koji je vidio u viđenju.

“I pokaza mi rijeku vode života, bistru kao prozirac: izvire iz prijestolja Božjeg i Janjetova. Posred gradskoga trga, s obje strane rijeke, stablo života.” (Otk 22,1.2 – JB) Stablo života, čije se deblo nalazi s obje strane rijeke, daje svakog mjeseca po jedan od dvanaest vrsta rodova, a

njegovo lišće “za zdravlje je narodima” (r. 2 – JB). Voda života gasi tjelesnu i duhovnu žeđ otkupljenih (Otk 21,6). Plodovi sa stabla života “sadrže životni element, bez kojega je ljudski rod ostao kada su Adam i Eva morali napustiti Eden – lijek protiv starenja, izgaranja i umora” (*Što adventisti vjeruju*, str. 377; Post 3,22).

“Hrama ne vidjeh u njemu. Njegov hram, naime, jest Gospodin, Bog, Svemogući, i Janje.” (Otk 21,22) Ovaj je tekst suprotan Otkrivenju 15,5 gdje se jasno vidi hram. Nakon uklanjanja grijeha više nema nikakve potrebe za obredima koji bi zblžavali čovječanstvo s Bogom. Potreba za hramom je prošla; prijestolje Božje i Janjetovo sada je svima dostupno (Otk 22,3).

U cijelom ovom opisu značajnu ulogu ima svjetlo. Sam grad načinjen je od blistavog zlata i dragog kamenja, “sa slavom Božjom u sebi” (Otk 21,11). Voda rijeke života je “bistra kao prozirac” (Otk 22,1). “Tu, naime, neće biti noći.” (Otk 21,25; 22,5) Neće biti potrebe ni za suncem i mjesecom, jer Isus i Otac zrače svom potrebnom svjetlošću (Otk 21,23).

d. Aktivnosti na novoj Zemlji. Dok Izaija naglašava poljodjelske pa i trgovačke pothvate na obnovljenoj Zemlji (Iz 60,4-7), Ivan se bavi bogoslužjem i društvenim aktivnostima. Jedno ne isključuje drugo.

Prema Otkrivenju, osnovna aktivnost otkupljenih bit će štovanje Janjeta. Oslobođeni od svega “prokletog” (Otk 22,3), izvan dohvata smrti (Otk 21,4), u prisnoj zajednici s Bogom koji boravi među njima (r. 3), otkupljeni padaju ničice u radosnom obožavanju Onoga koji im je omogućio Nebo. Ovo je u skladu s onim što o bogoslužju govori Izaija 66,22.23.

Grčki glagol *latreuō*, preveden glagolom “klanjati”, u Otkrivenju 22,3, obično se odnosi na bogoslužje ili službu u Božjem domu (usp. Mt 4,10; Lk 2,37; Fil 3,3; 2 Tim 1,3; Heb 8,5; 9,14; 13,10). Pojavljuje se i u Otkrivenju 7,15 gdje opisuje klanjanje i službu onih koji su “prali svoje haljine i ubijelili ih u krvi Janjetovoj” (Otk 7,14).

Pjesma je važan dio nebeskog bogoslužja. Sto četrdeset i četiri tisuće otkupljenih pjevaju “nešto slično novoj pjesmi pred prijestoljem, pred četiri Bića i pred Starcima”; to je pjesma iskustva koju samo oni mogu naučiti (Otk 14,3). Oni koji su pobijedili pjevaju pjesmu Mojsija i pjesmu Janjeta; njome slave Boga za Njegovu pravednost i svetost (Otk 15,2-4).

I tijekom milenija na Nebu i poslije na obnovljenoj Zemlji, pravednici sudjeluju u Božjoj vladavini. Oni kraljuju “s Kristom” (Otk 20,4) “u vijeke vjekova” (Otk 22,5). Oni ne nameću svoj autoritet, već sudjeluju u Kristovoj kraljevskoj vladavini.

Nova Zemlja bit će mjesto savršenog zajedništva među otkupljenima i otkupljenih s nebeskim bićima. Bog će prebivati usred svojeg naroda, “i gledat će njegovo lice. A njegovo će ime biti na njihovim čelima” (Otk 22,3.4). U prisnim i srdačnim susretima otkupljeni grešnici će spoznavati Boga, nespuniti nekadašnjim ograničenjima. U tom odnosu upoznavat će Božje putove (Mih 4,1.2), Njegovu moć očitovanu u prvom i ponovnom stvaranju. Tada će se moći pridružiti Starcima u pjesmi: “Dostojan si, naš Gospodine i naš Bože, da primiš slavu, čast i moć, jer ti si stvorio sve: sve tvojoj volji duguje postojanje i stvaranje” (Otk 4,11). Osim toga, oni će slaviti Kristovu dostojnost: “Dostojan si da uzmeš knjigu i da otvoriš njezine pečate, jer si bio zaklan i svojom krvi iskupio Bogu ljude od svakog plemena, jezika, puka i naroda, i učinio ih za našega Boga kraljevstvom svećenika i oni će kraljevati na zemlji.” (Otk 5,9.10)

III. Značenje nauka o kraljevstvu

Nauk o novoj Zemlji i vječnom kraljevstvu ima veliku važnost ne samo zato što obuhvaća posljednje događaje, već i zato što je povezan s posljednjom fazom povijesti spasenja i ciljem otkupljenja. On se tiče namjere koju je Bog imao pri stvaranju, Njegovog saveza i obećanja i Kristove vijesti i službe. Ono itekako utječe na naš kršćanski život u ovom svijetu.

A. Ostvarenje Božje namjere u stvaranju

Kad je Bog u početku stvarao ljudska bića, Njegov plan za njih bio je: "Plodite se i množite i napunite zemlju, i sebi je podložite. Vladajte" nad svime što je na svijetu (Post 1,28). Bog je stvaranjem želio da ljudska bića, stvorena na Njegovu sliku, žive blaženim vječnim životom i da vladaju cijelim svijetom i svim njegovim stvorenjima (rr. 26,27). Međutim, ovu iskonsku namjeru osujetio je pad Adama i Eve u grijeh. No Božja volja izražena u stvaranju nije mogla biti potpuno onemogućena i poništena. On je objavio plan spasenja kako bi izbavio pali ljudski rod od smrti koja se pojavila kao posljedica njihovog grijeha (Post 3,15; Rim 6,23; Ef 2,1). Zbog toga je povijest otkupljenja ujedno izvještaj o obnavljanju Božjih stvorenja i njihovom vraćanju iz sadašnjeg smrtnog stanja u stanje koje je Bog predvidio u početku.

Zato je vječno kraljevstvo koje će biti uspostavljeno na novoj Zemlji konačno ostvarenje božanske namjere za stvaranje. Bog je dugo čekao na uspostavljanje svojeg kraljevstva u kojem će Njegova djeca moći slobodno i u punoj mjeri uživati sve blagoslove koje im je osigurala Njegova beskrajna mudrost. Pavao izjavljuje "da će se i samo stvorenje osloboditi ropstva raspadljivosti da sudjeluje u slobodi slave djece Božje" (Rim 8,21). Ne samo što je sve stvoreno očekivalo ovakav razvoj događaja, već je i ljudski rod kao cjelina uzdisao "iščekujući posinjenje: otkupljenje našega tijela" (Rim 8,22,23).

Bog će stvoriti nova nebesa i novu zemlju (Iz 65,17), ali to ne mora biti još jedno stvaranje *ex nihilo*. Pojmovi uporabljeni u 2. Petrovoj 3,7-13 ukazuju na obnovu koja će očistiti stari svemir. U Mateju 19,28 izraz *palingenesia* ukazuje na obnovu svijeta, a ne na potpuno novo stvaranje; ova se riječ prevodi kao "obnova svijeta" (KS, Ša), "preporod" (JB) ili "drugo rođenje" (DK). Ovim ponovnim stvaranjem Bog Stvoritelj će konačno ostvariti svoju iskonsku namjeru kad je stvarao "prvo nebo i prvu zemlju" (Otk 21,1). Petar to vrijeme naziva vremenom "sveopće obnove" (Dj 3,21).

B. Ostvarenje Božjeg saveza i obećanja

Nauk o vječnom kraljevstvu ostvarenje je Saveza i obećanja koja je Bog dao svojem narodu tijekom starozavjetne povijesti. Sva biblijska proročanstva i obećanja usmjerena su prema velikom eshatološkom događaju, dolasku Mesije i Njegovog kraljevstva.

Mnoga starozavjetna proročanstva ukazuju na svršetak vremena, kad će doći Mesija i zavladati novom Zemljom. Mnoga proročanstva u Novome zavjetu odnose se na Isusov drugi dolazak i na znakove koji će mu prethoditi. Ova proročanstva utemeljena su na činjenici da je Bog vjeran i da uvijek ispunjava svoja obećanja. Bog je pravedan i dat će nam slavnu nagradu koja se ne može usporediti s patnjama sadašnjeg vremena (Rim 8,18).

Isus je svojim učenicima savjetovao: "Nego kad priređuješ gozbu, pozivaj siromahe, sakate, hrome i slijepo! Tada će ti biti blago, jer ti nemaju čim uzvratiti!" Svoj je savjet završio jamstvom: "To će ti se uzvratiti o uskrsnuću pravednikâ." (Lk 14,13.14) Pavao nas poziva da budemo čvrsti i nepokolebljivi u svojoj vjeri, jer naš trud u Gospodinu i sadašnji život nije uzaludan (1 Kor 15,58) jedino ako se uzdamo u Krista (r. 19). "Vijenac pravednosti" pripremljen je kao nagrada svima "koji budu željeli njegov dolazak" (2 Tim 4,8), a "vijenac života" dobit će svi koji budu vjerni "do smrti" (Otk 2,10 – JB). Sva će se ova obećanja ostvariti kad bude uspostavljeno vječno kraljevstvo.

C. Ostvarenje Kristove poruke i službe

Drugi značajan aspekt vječnog Božjeg kraljevstva nalazi se u činjenici da je ono ostvarenje nauka i službe Isusa Krista. Kao vrhunac svojeg uvoda u opis službe Isusa Krista, Marko iznosi sljedeće značajne riječi: "Dođe Isus u Galileju. Tu je propovijedao radosnu vijest Božju. Govorio je: 'Ispunilo se vrijeme, blizu je kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!'" (Mk 1,14.15) Kao što primjećuje G. R. Beasley-Murray, ovaj ulomak ima za cilj "objaviti sažetak Radosne vijesti u kojemu se Isusovo naučavanje zapisano u evanđelju može smatrati tumačenjem" (str. 71). A John Bright kaže: "Marko jasno pokazuje da je osnovni cilj Isusovog propovijedanja bio najava Božjega kraljevstva; to je bila najvažnija stvar kojom je bio zaokupljen. Proučavanje Isusovog nauka u evanđeljima može samo potvrditi ovu činjenicu. Božje kraljevstvo bilo je na Njegovim usnama u svakoj prilici i to je uvijek bio predmet od najveće važnosti." (str. 17)

Sinoptička evanđelja to jasno iznose u ulomcima koji sažimaju ponavljanja i iz kojih se vidi da su evanđelisti Isusov prvenstveni cilj vidjeli u naviještanju kraljevstva (Mt 4,12-17.23; 9,35; Mk 1,14.15; Lk 4,43; 8,1; 9,2). Mnoge Isusove izreke i usporedbe odnose se na dolazak Božjeg kraljevstva. Neke od njih objašnjavaju narav Božjeg kraljevstva (Mt 13,3-9.31-33. 45-50). Neke uče kako se može ući u Božje kraljevstvo: naša pravednost mora biti veća od pravednosti farizeja i književnika (Mt 5,20) i trebamo činiti volju Oca koji je na nebesima (Mt 7,21). Druge opisuju važnost Božjeg kraljevstva: bilo bi bolje sebe osakatiti i takav ući u Božje kraljevstvo, nego uopće ne ući (Mt 18,8.9); bolje je žrtvovati sve ljudske veze i sav zemaljski imetak nego izgubiti Božje kraljevstvo (Mt 19,29).

Neke Isusove izreke i usporedbe prikazuju Božje kraljevstvo u sadašnjosti, dok se druge odnose na Božje kraljevstvo u budućnosti. Prvo bi se moglo nazvati "kraljevstvom milosti", a drugo "kraljevstvom slave". Bilo kako bilo, Božje kraljevstvo je osnovna misao Kristovog nauka. Prema tome, kad se slavno Božje kraljevstvo konačno pojavi na Zemlji i bude zauvijek uspostavljeno, bit će to veliko i slavno ostvarenje Kristove vijesti i službe.

D. Duhovni utjecaj na kršćanski život

Nauk o novoj Zemlji i vječnom Božjem kraljevstvu veoma je značajan ne samo kao sastavni dio biblijskih doktrina, već i kao važan čimbenik koji održava kršćansku vjeru i vjerniku nudi praktične koristi u duhovnom životu. On daje vjerniku snagu i hrabrost da ustraje i nadvlada kušnje ovoga svijeta. Mojsije je odabrao da radije bude "zlostavljan" s Božjim narodom, "nego da ima časovito grešno uživanje" (Heb 11,25); "sramotu Kristovu smatrao je većim bogatstvom

od egipatskog blaga, jer je gledao na (obećanu) nagradu” (r. 26). Sam Isus je podnio “križ ne mareći za sramotu” jer je unaprijed gledao “određene mu radosti” (Heb 12,2). Pavao je obnavljao hrabrost razmišljajući o budućoj slavi: “Držim, doista, da patnje sadašnjega vremena nisu dostojne usporedbe sa slavom koja će se objaviti u nama.” (Rim 8,18) “Zato ne malaksavamo. ... Uistinu, naša nam sadašnja ali kratkotrajna i mala nevolja donosi izvanredno veliku i vječnu slavu.” (2 Kor 4,16.17)

Vjerovanje u nauk o vječnom Božjem kraljevstvu i njegovoj nagradi, donosi radost i nadu kršćanima. Pavao kaže: “Onaj kome ostane što je nadozidao primit će nagradu.” (1 Kor 3,14) “Dičimo se nadom slave Božje.” (Rim 5,2 – JB) Vjernici mogu radosno dopustiti “otimanje svojih dobara” zato što znaju da imaju “bolje i trajno imanje” (Heb 10,34). Petar nas hrabri: “Naprotiv, radujte se što ste dionici u Kristovim patnjama, da se možete radovati i veseliti i u čas kad se objavi njegova slava!” (1 Pt 4,13) Isus također kaže: “Radujte se i kličite od veselja, jer vas čeka velika nagrada na nebesima!” (Mt 5,12)

Vjerovanje u buduću život daje pozitivan i konstruktivan poticaj za život u ovom svijetu. Kršćanin koji planira i priprema se za vječni život, živjet će iskreno i pošteno ovdje na Zemlji. U vječno kraljevstvo ulaze oni su koji uspostavili Božje kraljevstvo u svojem srcu prihvaćanjem Isusa Krista za svojega Gospodina i Kralja. Kad su farizeji upitali Isusa kad će doći Božje kraljevstvo, On im je odgovorio: “Kraljevstvo Božje ne dolazi tako da se to može vidjeti; niti će se moći kazati: ‘Evo ga ovdje’ ili ‘eno ga ondje’, jer kraljevstvo je Božje među vama.” (Lk 17,20.21) Izraz “među vama” (*entos hymōn*) neki prevode “unutra u vama” (DK). Jedino oni koji su već u sadašnjem životu iskusili “kraljevstvo milosti”, mogu baštiniti i uživati u “kraljevstvu slave” u budućem životu.

Uostalom, biblijska istina o obnovljenom raju pomaže nam da shvatimo Božji pravi karakter i Njegovu namjeru i ideal pri stvaranju čovjeka u početku. Grijeħ je tako unakazio i oštetio Zemlju da sadašnji svijet izuzetno pogrešno prikazuje Božji karakter i Njegov prvotni plan za ovaj planet. Slika novog neba i nove zemlje koja je prikazana u Svetome pismu, mnogo jasnije otkriva Božji karakter. Drugim riječima: “U onome što je Bog planirao za otkupljene – svijet netaknut Sotoninim utjecajem, svijet u kome vladaju samo Božji ciljevi – imamo najjistinitiju predodžbu Njegova karaktera.” (*Što adventisti vjeruju*, 382)

Što jasnije kršćani naziru sliku novog neba i nove zemlje, sve više ih privlači taj bolji svijet. Što bolje razumijemo narav vječnog kraljevstva i Božju volju za otkupljene, to jasnije postaje značenje Gospodnje molitve: “Dodi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji!” (Mt 6,10)

IV. Povijesni pregled

U svim kulturama i vremenima zamisao o nagradi pravednika i kazni zlih usko je povezana s razumijevanjem o stanju mrtvih. Ovdje ćemo se pozabaviti samo onim što nazivamo “prebivalištem otkupljenih”, mjestom koje će Božjem narodu biti dodijeljeno nakon posljednjeg uskrsnuća. Premda se često više pozornosti posvećuje kazni bezakonika negoli nagradi pravednika, vječno Božje kraljevstvo obećano pravednima tijekom svih vjekova bilo je sastavni dio kršćanske nade.

A. Stari svijet

Stari Mezopotamci vjerovali su da su ljudska bića nakon smrti osuđena da žive kao sjene u podzemnom svijetu. Tijekom života čovjek je malo što mogao učiniti da sebi osigura blaženstvo u budućnosti.

Za stare Egipćane smrt je bila samo produljenje života onakvog kakvog su poznavali na zemlji, s najboljim izgledima da se ispune njihove najveće želje. Čovjek koji bi uspio proći Ozirisov sud, ulazio je u raj: u polja Alua. Tamo se predavao uživanjima u jelu, piću i besposlici. Da bi se umrlome osigurao prolaz na sudu, obično je u grob zajedno s pokojnikom stavljana duga lista dobrih djela koja je učinio i zlih koja je izbjegao – Knjiga smrti.

Grci su smatrali da će na kraju života svaka duša biti nagrađena ili kažnjena. Suci su izricali presudu na križanju putova, od kojih je jedan vodio do prebivališta blaženih. Nije nam ostala jasna slika o aktivnostima na tome mjestu.

B. Judaizam

Židovski pseudoepigrafski spisi u razdoblju između dvaju zavjeta slijede starozavjetnu temu o “novoj zemlji” (2. Baruhova 32,6; 57,2). U 4. Ezrinoj 8,52 čitamo: “Za tebe je još prije Raj otvoren, drvo života zasađeno, buduće vrijeme pripravljeno, obilje osigurano, grad sagrađen, odmor određen, dobrota uspostavljena i mudrost usavršena.”

U drugom stoljeću prije Krista napisana je Knjiga Jubileja; u njoj čitamo: “Dan novog stvaranja, kad će nebo i zemlja i sva njihova stvorenja biti obnovljeni u skladu s nebeskim silama i s cijelom prirodom zemlje, dok Gospodnje svetište ne bude stvoreno u Jeruzalemu na gori Sionu.” (1,29) Slične misli nalazimo i u 1. Henokovoj: “Toga dana ja ću učiniti da moj Izabranik prebiva među njima, ja ću preobraziti nebesa i učiniti da zauvijek postanu blagoslov svjetlosti. Ja ću (također) preobraziti Zemlju i učiniti je blagoslovom, i učinit ću da moj Izabrani prebiva u njoj. Tada oni koji su činili grijeh i zločin neće više stupiti nogom u nju.” (45,4,5) Prema 2. Henokovoj, mjesto pripravljeno za pravednike, “koji muče duše svoje i odvrćaju oči svoje od nepravde i izvršuju pravedne sudove” (9,1), “ima izgled do tada neviđenog zadovoljstva” (8,1). Tamo ima svakovrsnog zrelog voća, hrane, vrtova i mirisa (8,3), a “tamo je i drvo života” (8,3; usp. Levijeve oporuka 18,11).

Prema rabinskom judaizmu pravednici su odlazili u raj, u Edenski vrt. Mesijanska vladavina trebala je biti politička i fizička utopija; nakon nje bi došao budući svijet, kad će pravednici sjediti u slavi i uživati ljepotu božanske prisutnosti u svijetu čistog duhovnog blaženstva (Babilonski Talmud, *Berakoth*, 17a, 34b). Osvrti na ovaj svijet povezani su s Izaijom 64,3 uz priznanje da nitko osim Boga ne može razumjeti ovaj predmet.

“Nova zemlja” obično se naziva *’ōlām ha-bā*, “budući svijet”. Ovaj izraz prvi put je uporabljen u 1. Henokovoj 71,15 i potječe iz drugog ili prvog stoljeća prije Krista. *’ōlām ha-bā* slijedi nakon Mesijinog doba i počinje s posljednjim sudom. Prema babilonskom Talmudu iz trećeg stoljeća prije Krista, rabini su ovako opisivali pojam *’ōlām ha-bā*: “U budućem svijetu neće biti jedenja i pijenja, ni razmnožavanja, ni poslova, ni zavisti, ni mržnje, ni natjecanja već će pravednici sjediti s krunama na glavi i gostiti se sjajem božanske prisutnosti.” (*Berakoth* 17a)

Današnji Židovi ovaj drevni nauk prihvaćaju u različitim stupnjevima. Svjetovniji među njima gotovo da i ne vjeruju u budući svijet. Ortodoksni se i dalje drže ovog nauka.

C. Islam

Na posljednjem će sudu oni koji su postigli posvećenje, koji poznaju Boga i koji su Mu bliski, doći do *al-Jannaha*, "vrta" prepunog visokih sjenovitih stabala. Užici pripremljeni za blažene teško se mogu zamisliti. U tom nebeskom vrtu blaženi se odmaraju na divanima, odjeveni su u svilenu odjeću i uživaju najbolju hranu i piće (Kuran 76,5-22). "... u kome su rijeke od vode neustajale i rijeke od mlijeka nepromijenjena okusa, i rijeke od vina, slasna onima koji piju, i rijeke od meda procijeđenog i gdje ima voća svakovrsnog i oprosta od Gospodara njihova." (Kuran 47,15)

D. Istočnjačke religije

Za budiste kao i za hinduiste sudbinu čovjeka nakon smrti određuje njegova karma. U trenutku smrti duša prelazi preko mosta i ulazi u prebivalište bogova; dobri lako prelaze u nebeski svijet; njegova je najvažnija značajka svjetlost i sjaj. Budući da ovo blistavo stanje nije trajno, nije ni dostojno čovjekovih težnji. Međutim, prema narodnom vjerovanju, oni koji čine dobro, poći će na prekrasno mjesto obilja i sreće.

U hinduizmu umrli prolaze pokraj dvije vatre koje spaljuju zle, a dobre propuštaju u blaženstvo. Poklonici *Rig-Veda* preklinju božanstva da im osiguraju besmrtnost u trećem nebu, u neraspadljivom svijetu. Blaženi tamo uživaju vječni život zahvaljujući svojim ranijim žrtvama i darovima svećenicima. Umjesto krhkog ljudskog tijela dobivaju snažno tijelo bez mane.

E. Rano kršćanstvo

Ranokršćanski nauk o nagradi spašenih malo se razlikuje od biblijskog stajališta. Spis *Didache* s kraja prvog ili početka drugog stoljeća poziva kršćane da se mole: "Sjeti se, Gospodine, svoje Crkve, izbavi je od svakog zla i usavrši je svojom ljubavlju. Učini je svetom i prikupi je sa sve četiri strane svijeta u svoje Kraljevstvo koje si za nju pripremio. Neka Milost dođe i neka ovaj svijet prođe." (10,5.6)

Premda se tvrdi da su Salomonovo djelo, *Ode Salomonove* zapravo su kršćanska pjesmarica iz prvog ili drugog stoljeća. One govore o nagradi vjernih: "Blaženi oni, o Gospodine, koji su zasađeni u tvojoj zemlji i imaju mjesto u tvom Raju!" (11,18) I dalje: "Uistinu, mnogo je mjesta u tvom Raju. Ništa u njemu nije neplodno, već je sve ispunjeno rodом." (r. 23)

Prema ranokršćanskom vjerovanju, Nebo je mjesto na kojem vjerni uživaju u životu punom radosti. Prizori iz rimskih katakombi prikazuju nebeski život kao gozbu ili prizor u nekom vrtu. U natpisima na nadgrobnim spomenicima mrtvi su "osvježeni i radosni među zviždama", izražavajući ne samo vjerovanje u nagradu pravednih, već i u svjesno stanje prije uskrsnuća. U Tominom evanđelju iz drugog stoljeća pojavljuje se kratak opis raja: "Jer imaš pet stabala u Raju koja ostaju ista i ljeti i zimi, a lišće im ne opada. Onaj tko ih poznaje, neće okusiti smrti." (19)

Za Grgura Nazijanskog (329.–390.) vjernik je ne samo našao olakšanje od nevolja ovog života, već uživa u punoj spoznaji Boga i blizini božanske prisutnosti. U poemama Efrajima

Sirijca (četvrto stoljeće) raj ima četiri odjela. Njegova jedina rijeka izvire ispod prijestolja u vrtu i dijeli se na četiri vodotoka.

Na Istoku se na potpuno spasenje moralo čekati sve do uskrsnuća. Na Zapadu je Augustin naučavao da će uskrsnuće od mrtvih ojačati radost spasenja koju već osjeća duša umrloga, ali nije prijeko potrebna za uživanje u Božjoj blizini. Neki dijelovi iz posljednjeg poglavlja Augustinova djela *Božji grad* pokazuju njegovo vjerovanje u pogledu Neba: "Tko bi mogao izmjeriti sreću Neba gdje nas nikakvo zlo neće moći dotaknuti, gdje nikakvo dobro neće biti izvan domašaja; gdje će život biti dugo glasno veličanje Boga koji će biti sve u svemu." "Obećana nagrada vrline bit će najbolja i najveća od svih mogućih – sam Davatelj vrline." Tamo "grijeih više neće imati snagu kušnje". Nebo će biti "vrhunska subota" koja je na Zemlji bila simbolički prikazivana tjednom subotom. Ova posljednja subota treba biti sedmo doba koje slijedi nakon šestog, u koje je Augustin stavio sebe. To će biti "kraljevstvo bez kraja, stvarni cilj našeg sadašnjeg života" (*Božji grad* 22.30).

F. Rimokatolicizam

Srednjovjekovni redovnici razmišljali su o nebeskom sjaju i o njemu pisali pjesme. Bernard iz Clunyja (dvanaesto stoljeće) skladao je jednu od najpoznatijih pjesama "Zlatni Jeruzalem", koja se i danas pjeva. Među ostalima koji su pisali himne o Nebu možemo spomenuti Petra Abélarda (1079.–1142.) i Tomu Kempiskog (1380.–1471.).

Papinska konstitucija *Benedictus Deus* pape Benedikta XII. iz četrnaestog stoljeća potvrđuje postojanje vizije blaženstva i njezine biti kao intuitivnog Božjeg viđenja. Njezin neposredni zadatak bio je uvjeriti kako za one kojima nije potrebno daljnje čišćenje, vizija blaženstva dolazi odmah nakon smrti i traje vječno. Ovo je potvrđeno u reakciji na učenje pape Ivana XXII., koji je držao da se radosti Neba mogu iskusiti tek nakon uskrsnuća tijela.

U suvremenom rimokatoličkom razmišljanju o Nebu naglašava se Nebo kao stanje, premda je i mjesto ako je proslavljenim tijelima potrebno mjesto na kojem će prebivati. "Taj savršeni život, to zajedništvo života i ljubavi s Presvetim Trojstvom, s Djevicom Marijom, anđelima i svim blaženicima – zove se 'nebo'. Nebo je čovjekov krajnji cilj i ostvarenje njegovih najdubljih težnja, stanje najveće i konačne sreće." (*Katekizam Katoličke crkve*, 1024) "Nebo u prvom redu nije mjesto, već osobni odnos." (*The New Dictionary of Theology*, str. 456) Uostalom, obnova svijeta, zajedno s obnovom tijela, konačno je dovršenje Božjeg spasiteljskog plana.

Spis pod naslovom "Letter on Certain Questions Concerning Eschatology" (Pismo o nekim pitanjima u vezi s eshatologijom), koji je izdala Sveta kongregacija za nauk vjere (1979.), veoma je rezerviran u pogledu detalja nauka o Nebu. Dok potvrđuje vjerovanje u uskrsnuće tijela, preživljavanje "ljudske osobnosti" nakon smrti i "sreću pravednih koji će jednog dana biti s Kristom", spis opominje protiv samovoljnih maštovitih prikaza budući da "ni Sveto pismo ni teologija ne pružaju dovoljno svjetla da bi se mogla stvoriti pravilna slika o životu nakon smrti".

G. Protestantizam

Čini se da su reformatori Nebo smatrali gotovom činjenicom. Iz malog broja tekstova koje su napisali saznajemo da su čvrsto vjerovali u nagradu otkupljenih. Na primjer, Martin Luther opisuje “nebesko, duhovno tijelo” onih koji će uskrsnuti u posljednji dan: “Cijelo će tijelo biti čisto i svijetlo kao sunce, lako kao zrak i, na kraju, tako zdravo, tako blistavo i ispunjeno takvom nebeskom, vječnom radošću u Bogu da nikada neće biti gladno, žedno, umorno ili istrošeno.” (*Luther's Works*, sv. 28, str.196) Na sličan je način i Jean Calvin izrazio sigurnost u uskrsnuće i u vječnu sreću otkupljenih. U svojem je *Katekizmu* pisao: “To blaženstvo bit će Božje kraljevstvo, prepuno svakog sjaja, radosti, snage i sreće – stvari koje su danas tako daleko od ljudskog shvaćanja, koje danas gledamo samo nejasno dok ne dođe onaj dan kad će nam Gospodin pokazati svoju slavu.” (20.9)

Protestantska pjesmarica potvrđuje sigurnost u nagradu pravednih. Isaac Watts (1674.–1748.) napisao je mnogo pjesama o Nebu; jedna od najpoznatijih glasi: “Postoji zemlja čistog uživanja / u kojoj besmrtni sveti vladaju, / beskrajni dan isključuje noć, / a zadovoljstvo uklanja bol.” Protestantska pjesmarica iz devetnaestog stoljeća sadrži mnogo pjesama koje veličaju ljepote Neba. Fanny Crosby napisala je mnoge od njih, uključujući i poznatu “Kad kraju dođe moje životno djelo”.

Premda protestanti uglavnom vjeruju u Nebo kao mjesto na kojem će otkupljeni provesti vječnost s Bogom i anđeoskim vojskama, čini se da nije bilo pokušaja sistematiziranja nauka o Nebu. Prodor racionalizma i sekularizma doveo je do erozije jasnoće milenijske nade. Dok s jedne strane izražava vjeru u “simbole” Kristovog kraljevstva, Reihold Niebuhr s druge piše: “Nije mudro ako kršćani tvrde da imaju ikakve spoznaje o namještaju na nebu ili o temperaturi u paklu.” (sv. 2, str. 294)

H. Adventističko stajalište

Budući da je očekivanje drugog Kristovog dolaska temelj njihovog doktrinarnog sustava, adventisti neprestano potvrđuju svoje uvjerenje u stvarnost novog neba i nove zemlje nakon Kristovog drugog dolaska. Otkupljeni će milenij provesti na Nebu (vidi II. B. 3) prije nego što s novim Jeruzalemom siđu na Zemlju. U to će vrijeme planet biti očišćen ognjem i obnovljen. Sveti će tada provesti vječnost sa svojim Gospodinom na obnovljenoj Zemlji.

Videnja Ellen G. White o nebeskom domu i obnovljenoj Zemlji mnogo su pridonijela realizmu s kojim adventisti gledaju na budućnost otkupljenih. U djelu *Early Writings* ona opisuje slavu nebeskog grada koju je vidjela u viđenju još četrdesetih godina devetnaestog stoljeća (*Rani spisi*, str. 52,153).

Umjetnička djela adventista veličaju čuda obnovljene Zemlje. Djela slikara Harryja Andersona i Russella Harlana nadahnjivala su maštu generacija adventističkih čitatelja, mladih i starih. Adventistički skladatelji od Williama Millera (“I’m Going Home”) glazbom izražavaju slavnu nadu u buduće blaženstvo. Među njih bismo mogli ubrojiti Jamesa Whitea (“What Heavenly Music”), Annie R. Smith (“Long Upon the Mountains”), Franka Beldena (“Joy By and By”) i Henryja de Fluitera (“Over Yonder”).

Posljednje od 27 temeljnih vjerovanja adventista sedmoga dana, prihvaćenih 1980. godine, tvori sintezu adventističkog gledišta o novoj Zemlji (*SDA Yearbook* 1981., str. 8)

“Na novoj Zemlji, u kojoj vlada pravednost, Bog će osigurati vječni dom i savršeno okruženje za vječni život, ljubav, radost i učenje u Božjoj prisutnosti. Na novoj Zemlji će sam Bog boraviti među svojim narodom, a smrti i boli više neće biti. Velika borba bit će završena i grijeha više neće biti. Sve što postoji, živo i neživo, svjedočit će da je Bog ljubav i On će vladati zauvijek. Amen! (2 Pt 3,13; Iz 35; 65,17-25; Mt 5,5; Otk 21,1-7; 22,1-5; 11,15)”

V. Literatura

- Augustine. *The City of God*. Prijevod G. G. Walsh, D. B. Zema, G. Mohanan i D. J. Honan. Urednik V. J. Bourke. New York, Doubleday, 1958.
- Beasley-Murray, G. R. *Jesus and the Kingdom of God*. Grand Rapids, Eerdmans, 1986.
- Beckwith, Isbon T. *The Apocalypse of John*. Grand Rapids, Baker, 1919.
- Berkhof, L. *The Kingdom of God*. Grand Rapids, Eerdmans, 1951.
- Bright, John. *The Kingdom of God: The Biblical Concept and its Meaning for the Church*. Nashville, Abington, 1953.
- Catechism of the Catholic Church*. St. Paul, Wanderer, 1994.
- Delitzsch, Franz. *Biblical Commentary on the Prophecies of Isaiah*. 2 sveska. New York, Funk and Wagnalls, 1872.
- Froom, LeRoy Edwin. *The Conditionalist Faith of Our Fathers*. 2 sveska. Washington, D.C., Review and Herald, 1965.-1966.
- Komonchak, Joseph, Mary Collins i Dermot Lane, urednici. *The New Dictionary of Theology*. Wilmington, Del., Michael Glazier, 1987.
- Ladd, George Eldon. *Crucial Questions About the Kingdom of God*. Grand Rapids, Eerdmans, 1952.
- Ladd, George Eldon. *Jesus and the Kingdom: The Eschatology of Biblical Realism*. New York, Harper and Row, 1964.
- Ladd, George Eldon. *The Presence of the Future: The Eschatology of Biblical Realism*. Grand Rapids, Eerdmans, 1973.
- Luther, M. *Luther's Works*. Urednik Hilton C. Oswald. sv. 28. *Commentaries on 1. Corinthians 7 and 15*. Saint-Louis, Concordia Pub. House, 1973.
- Niebuhr, Reinhold. *The Nature and Destiny of Man*. 2 sveska. New York, Scribner's, 1964.
- Smith, Wilbur M. *The Biblical Doctrine of Heaven*. Chicago, Moody, 1980.
- Strong, August Hopkins. *Systematic Theology*. Philadelphia, Judson, 1907.
- Vos, Geerhardus. *The Teaching of Jesus Concerning the Kingdom of God and the Church*. Phillipsburg, N.Y., Presbyterian and Reformed, 1972.
- Willis, Wendell, urednik. *The kingdom of God in 20-th Century Interpretation*. Peabody, Mass., Hendrickson, 1987.
- Young, Edward J. *The Book of Isaiah*. 3 sveska. Grand Rapids, Eerdmans, 1964-1971.

SUMMARY

The New Earth and the Eternal Kingdom

Expectations of divine rewards for those who do good on earth exist in almost all cultures and all peoples of the human race. The Bible presents an unequivocal teaching on this question. There will be a new earth, new in terms of both time and form, different from the present one. Upon that new earth will be established a new and eternal kingdom ruled by the King of kings. The subjects of that kingdom will be those rescued from sin by God's plan of salvation.

The establishment of this kingdom will fulfill the everlasting covenant of God with human beings. This eternal kingdom is an actual place; it is both the reward and final home of the redeemed. It is the ultimate objective of the gospel and salvation history. In it the divine promises to the world and the purpose of Christ's coming to this world will be accomplished.

Key words: *New-Earth; Eternal-Kingdom; New-Jerusalem; Gospel*

Izvornik: Daegeuk Nam. „The New Earth and the Eternal Kingdom.“ *U Handbook of Seventh-day Adventist Theology*. Urednik, Raoul Dederen. Hagerstown, MD.: Review and Herald, 2000. Str. 947-968.

Prijevod: *Hinko Pleško*

